Un botezat, atunci cînd e cufundat, trece prin potop, prin moartea timpului corupt şi renaşte pentru timpul mîntuirii. Rugăciunea tainei ungerii harice: "Să-ţi slujească ţie prin tot cuvîntul şi fapta", îl arată pe om retras virtual din timpul pierzaniei şi pecetluit de darurile Sfîntului Duh, consacrat, consemnat, destinat în totalitatea vieţii sale *timpului mîntuirii*. De aceea, după Sfîntul Ioan, cel care-l urmează pe Hristos nu va veni la judecată (căci trecutul istoric este abolit deja) şi cel care se hrăneşte cu trupul lui Hristos a dobîndit *deja* viaţa veşnică, trăieşte în timpul sacru. Dimpotrivă, iadul nu poate fi situat în timpul mîntuirii, în veşnicie; esenţialmente timp negativ şi subiectiv, nu are loc, ontologic, în timpul pozitiv şi universal al Împărăţiei lui Dumnezeu.

Josua, oprind soarele în timpul trecerii prin ape, a înfăptuit ruptura nivelurilor, trecerea în timpul mîntuirii; "Şi strimtă este poarta şi îngustă calea care duce la viaţă" (*Matei* VII, 14) desemnează aceeaşi trecere.

Practicile isihaste cultivă această poartă strîmtă, experimentează un alt fel de timp. Lăsînd un interval mai mare între expiraţie şi inspiraţie, trăieşti într-un alt ritm, într-un alt timp[18].

Timpul este în mod esenţial "uzură"; Maître Eckhart notează că nu există un mai mare obstacol în unirea cu Dumnezeu decît timpul.

Însă în viziunea *Păstorului* lui Herma, Biserica este veşnic tînără deoarece fiinţa sa de-a pururi înverzind scapă muşcăturii timpului. Calendarul sărbătorilor şi al Sfinţilor valorifică orice fărîmă de timp, face din ea timp sacru, răspunzînd aici pe pămînt nostalgiei noastre după veşnicie. Liturghia apare astfel ca un sacrament al eternităţii care integrează timpul în Logos - *Chronocrator*, Domn al timpului.

---

[18] Yoghinii subliniază influenţa respiraţiei asupra existenţei şi explică prin ea tinereţea uimitoare a asceţilor; noaptea, ei reduc numărul respiraţiilor lor la o zecime; socotită în ore, respiraţia (uzură, deci îmbătrînire) unei zile de 24 de ore nu este pentru un yoghin decît de 12 ore de respiraţie. Dacă mănîncă o dată pe zi, o face atunci o dată la 12 ore şi nu la cele 24 (v. M.ELIADE, *Images et Symboles*, Paris, 1952, pp.112-113).

Scanned with OKEN Scanner